



Vides pārraudzības valsts birojs

Rūpniecības iela 23, Rīga, LV-1045, tālr. 67321173, e-pasts pasts@vpvb.gov.lv, www.vpvb.gov.lv

Rīgā

19.08.2022

Lēmums Nr. 4-02/51/2022
Par stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma procedūras
nepiemērošanu

Adresāts, plānošanas dokumenta izstrādātāja :

Satiksmes ministrija, reģistrācijas Nr. 90000088687, adrese: Gogoļa iela 3, Rīga, LV-1743, e-pasts: satiksmes.ministrija@sam.gov.lv.

Plānošanas dokumenta nosaukums:

Indikatīvais dzelzceļa infrastruktūras attīstības plāns 2023. – 2027. gadam (turpmāk – Indikatīvais plāns).

Izvērtētā dokumentācija:

Satiksmes ministrijas (turpmāk – Izstrādātāja) 2022. gada 28. jūlija vēstule/iesniegums “*Par Indikatīvā dzelzceļa infrastruktūras attīstības plāna 2023. – 2027. gadam sākotnējā ietekmes uz vidi stratēģiskā novērtējuma piemērošanu*” (turpmāk – Iesniegums), Valsts vides dienesta (turpmāk – Dienests) 2022. gada 27. janvāra vēstule Nr. 2.3/CS/301/2022 “*Par Indikatīvā dzelzceļa infrastruktūras attīstības plāna 2023. – 2027. gadam sākotnējā ietekmes uz vidi stratēģiskā novērtējuma piemērošanu*”, Dabas aizsardzības pārvaldes 2022. gada 28. janvāra vēstule Nr. 4.9/501/2022–N “*Par Indikatīvā dzelzceļa infrastruktūras attīstības plāna 2023. – 2027. gadam sākotnējā ietekmes uz vidi stratēģiskā novērtējuma piemērošanu*” un Veselības inspekcijas 2022. gada 25. janvāra e-pasta vēstule “*Par Indikatīvā dzelzceļa infrastruktūras attīstības plāna 2023. – 2027. gadam sākotnējā ietekmes uz vidi stratēģiskā novērtējuma piemērošanu*”.

Plānošanas dokumenta izstrādātāja viedoklis:

Izstrādātājas vērtējumā Indikatīvajam plānam nav nepieciešams veikt stratēģisko ietekmes uz vidi novērtējumu (turpmāk – Stratēģiskais novērtējums), jo Transporta politikas vidēja termiņa attīstības virzieni, tostarp arī dzelzceļa jomā, ir definēti Transporta attīstības pamatnostādņēs 2021. – 2027. gadam (turpmāk – TAP2027), kam ir veikts Stratēģiskais novērtējums. TAP2027 ir iekļauti Indikatīvajā plānā paredzētie Eiropas Savienības (turpmāk – ES) līdzfinansētie projekti. Izstrādātājas ieskatā nav lietderīgi atkārtoti vai dublējoši veikt Stratēģisko novērtējumu, izstrādājot Indikatīvo plānu.

Faktu konstatācija, izvērtējums, argumenti un apsvērumi lēmuma satura noteikšanai:

1. Likuma “*Par ietekmes uz vidi novērtējumu*” (turpmāk – Likums) 23.¹ panta pirmā daļa paredz, ka, uzsākot tādu plānošanas dokumentu sagatavošanu, kam saskaņā ar šo Likumu

var būt būtiska ietekme uz vidi, arī uz Eiropas nozīmes aizsargājamo dabas teritoriju (*Natura 2000*), tā izstrādātājs iesniedz kompetentajai institūcijai – Vides pārraudzības valsts birojam¹ (turpmāk – Birojs) – rakstveida iesniegumu. Pirms rakstveida iesnieguma iesniegšanas izstrādātājs konsultējas ar ieinteresētajām vides un sabiedrības veselības institūcijām un iesniegumā pamato nepieciešamību plānošanas dokumentam piemērot Stratēģisko novērtējumu vai iemeslus, kādēļ šāds novērtējums nav nepieciešams. Likuma 23.³ panta 1. punkts noteic, ka Birojs pieņem motivētu lēmumu par to, vai konkrētam plānošanas dokumentam ir nepieciešams Stratēģiskais novērtējums.

2. 2022. gada 28. jūlijā Birojā saņemts Izstrādātāja 2022. gada 28. jūlija Iesniegums, kurā sniegta informācija, ka Izstrādātāja uzsākusi Indikatīvā plāna izstrādi. Atbilstoši Iesniegumam:
 - 2.1. Indikatīvais plāns tiek izstrādāts saskaņā ar Dzelzceļa likuma 9. pantā noteikto mērķi – nodrošināt infrastruktūras uzturēšanu, atjaunošanu un attīstību, pamatojoties uz ilgtspējīgu dzelzceļa sistēmas finansējumu. Indikatīvais plāns pēc savas būtības nosaka mehānismu, uz kā pamata tiek sasniegta publiskās lietošanas dzelzceļa infrastruktūras pārvaldītāja finanšu līdzsvara nodrošināšana, īstenojot tajā noteiktos projektus, lai uzturētu noteiktus publiskās lietošanas dzelzceļa infrastruktūras jaudas un kvalitātes rādītājus. Indikatīvais plāns nav ne klasisks politikas plānošanas dokuments, ne arī dokuments, kas tiešā mērā vērsts uz ES finanšu apguvei paredzēto programmu izstrādi. Ministru kabineta 2004. gada 23. marta noteikumi Nr. 157 “*Kārtība, kādā veicams ietekmes uz vidi stratēģiskais novērtējums*” (turpmāk – Noteikumi Nr. 157) noteic, ka Stratēģiskais novērtējums izstrādājams nozaru politikas plāniem, ja tos izstrādā politikas ieviešanai vienā vai vairākās nozarēs vai pamatnostādņu vietā, ja vidējā termiņā netiek izvirzīti jauni attīstības virzieni attiecīgā nozaru politikā. Indikatīvais plāns neaizstāj nozares pamatnostādnes un neievieš nozares politiku vai jaunus attīstības virzienus.
 - 2.2. Transporta politikas vidēja termiņa attīstības virzieni, tostarp arī dzelzceļa jomā, jau ir definēti TAP2027, kas 2021. gada 21. oktobrī ir apstiprinātas ar Ministru kabineta rīkojumu Nr. 710 “*Par Transporta attīstības pamatnostādņēm 2021.– 2027. gadam*”². Lai novērtētu TAP2027 iespējamo ietekmi uz vidi, saskaņā ar Likumu (vienlaikus ar TAP2027 izstrādi) ir veikts Stratēģiskais novērtējums un izstrādāts Vides pārskats³. Vides pārskatā atspoguļots esošais vides stāvoklis, ar plānošanas dokumenta īstenošanu saistītās ietekmes uz vidi novērtējums, piedāvāti risinājumi būtisko ietekmju novēršanai un samazināšanai.
 - 2.3. Pasākumi, kurus ir plānots īstenot TAP2027 ietvaros laika periodā līdz 2027. gadam, ir iekļauti TAP2027 1. pielikumā “*Pamatnostādņu īstenošanas plāns*”, kur ir arī iekļauts pasākums “*Pārskatīt un īstenot Indikatīvo dzelzceļa infrastruktūras attīstības plānu*”.
3. Atbilstoši Noteikumu 5. punktā noteiktajam Izstrādātāja veikusi konsultācijas ar Valsts Vides dienestu, Dabas aizsardzības pārvaldi un Veselības inspekciju par plānošanas dokumenta īstenošanas iespējamo ietekmi uz vidi un cilvēku veselību, kā arī par nepieciešamību veikt stratēģisko novērtējumu:
 - 3.1. Dienests 2022. gada 27. janvāra vēstulē Nr. 2.3/CS/301/2022 “*Par Indikatīvā dzelzceļa infrastruktūras attīstības plāna 2023. – 2027. gadam sākotnējā ietekmes uz vidi stratēģiskā novērtējuma piemērošanu*” sniedzis viedokli, ka Indikatīvajam plānam nav

¹ Likuma 6. panta pirmā daļa.

² Ar TAP2027 ir iespējams iepazīties šeit: <https://likumi.lv/ta/id/327053-par-transporta-attistibas-pamatnostadnem-20212027-gadam>.

³ TAP2027 stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma ietvaros izstrādātais Vides pārskats pieejams šeit: <https://www.sam.gov.lv/lv/transporta-attistibas-pamatnostadnes-2021-2027-gadam>.

jāveic Stratēģiskais novērtējums, ņemot vērā indikatīvo investīciju apjomu dzelzceļa infrastruktūras modernizācijā un attīstībā.

- 3.2. Dabas aizsardzības pārvalde 2022. gada 28. janvāra vēstulē Nr. 4.9/501/2022–N “*Par Indikatīvā dzelzceļa infrastruktūras attīstības plāna 2023. – 2027. gadam sākotnējā ietekmes uz vidi stratēģiskā novērtējuma piemērošanu*” savas kompetences ietvaros sniegusi viedokli, ka Indikatīvajam plānam nav nepieciešams piemērot Stratēģisko novērtējumu.
- 3.3. Veselības inspekcija 2022. gada 25. janvāra e–pasta vēstulē “*Par Indikatīvā dzelzceļa infrastruktūras attīstības plāna 2023. – 2027. gadam sākotnējā ietekmes uz vidi stratēģiskā novērtējuma piemērošanu*” sniegusi viedokli, ka šāda veida plānošanas dokumenta īstenošana nav saistīta ar iespējamu ietekmi uz cilvēku veselību, līdz ar to plānošanas dokumentam nav nepieciešams veikt Stratēģisko novērtējumu.
4. Birojs saskaņā ar Likuma 23.² pantā noteiktajiem kritērijiem ir izvērtējis tā rīcībā esošo un Izstrādātājas sniegto informāciju par paredzētajiem pasākumiem plānošanas dokumenta īstenošanā, t.sk. attiecībā par Indikatīvā plāna izstrādes būtību un mērķiem saistībā ar nacionāla līmeņa politikas plānošanas dokumentiem, tostarp TAP 2027. Birojs konstatē, ka Indikatīvais plāns atbilst plānošanas dokumenta veidam, kam Stratēģiskais novērtējums nav nepieciešams:
 - 4.1. No Likuma 4. panta trešās daļas 1. un 2. punkta izriet, ka Stratēģisko novērtējumu veic noteiktu jomu plānošanas dokumentiem, ja tos citu starpā apstiprina Ministru kabinets un tie ietver pamatnosacījumus šā Likuma 1. vai 2. pielikumā paredzēto darbību īstenošanai un/vai var būtiski ietekmēt Eiropas nozīmes aizsargājamās dabas teritorijas (*Natura 2000*).
 - 4.2. Birojs konstatē, lai arī Indikatīvais plāns attiecas uz noteiktas nozares plānošanas jomu, tas neaizstāj nozares pamatnostādnes un saskaņā ar Iesniegumā sniegto informāciju, Indikatīvais plāns pēc savas būtības nosaka mehānismu, uz kā pamata tiek sasniegta publiskās lietošanas dzelzceļa infrastruktūras pārvaldītāja finanšu līdzsvara nodrošināšana. Līdz ar to ar konkrēto plānošanas dokumentu netiek paredzētas konkrētas darbības, kas atbilst Likuma 1. un 2. pielikumā paredzētām darbībām. Ievērojot minēto, Indikatīvais plāns nav tieši pielīdzināms Likuma 4. panta trešās daļas 1. punktā noteiktam plānošanas dokumentam, kam Stratēģiskais novērtējums nepieciešams.
 - 4.3. Vienlaikus no Likuma 4. panta ceturtais daļas izriet, ka Stratēģisko novērtējumu var būt nepieciešams veikt arī citiem plānošanas dokumentiem, ņemot vērā Likuma 23.² panta kritērijus, kas raksturo ietekmes uz vidi būtiskumu.
 - 4.4. Likuma 23.² pants noteic, ka, vērtējot Stratēģiskā novērtējuma nepieciešamību, ņem vērā plānošanas dokumenta būtību (23.² panta 1. punkts), tostarp, cik lielā mērā tajā tiek ietverti priekšnoteikumi paredzēto darbību un projektu realizācijai, ievērojot vietas izvēli, darbības veidu, apjomu, nosacījumus un resursu izmantošanu, kā arī to, cik lielā mērā dokuments ietekmē citus plānošanas dokumentus atšķirīgos plānošanas līmeņos, pastiprina vai rada vides problēmas (23.² panta 1. punkta “a”, “b”, “c”, “d” apakšpunkts). Tāpat Likuma 23.² pants 2. punktā noteic, ka jāņem vērā iespējamai ietekmei pakļautās teritorijas un sagaidāmās ietekmes raksturs, – ilgums, summārās ietekmes, pārrobežu ietekmes, avāriju riski u.c. Savukārt Likuma 23.² panta 3. un 4. punkts paredz, ka jāņem vērā ietekmei pakļautās teritorijas jutīgums, tostarp ietekmi uz aizsargājamām dabas un kultūras vērtībām, vides resursiem.
 - 4.5. Vērtējot iespējamo ietekmes būtiskumu, tai skaitā to, cik lielā mērā Indikatīvajā plānā ietverti priekšnoteikumi darbību ar būtisku ietekmi realizācijai, cik lielā mērā tas varētu

ietekmēt plānošanas dokumentus citos plānošanas līmeņos, tajos iekļaujamās nosacījumus u.c. aspektus, Birojs nekonstatē, ka Indikatīvā plāna īstenošana saistīta ar būtisku ietekmi uz vidi (Likuma 23.² panta 1. punkta “a” – “e” apakšpunkts). Atbilstoši Iesniegumā sniegtajai informācijai Indikatīvais plāns nav dokuments, kas tiešā mērā vērsts uz ES finanšu apguvei paredzēto programmu izstrādi, vienlaikus Indikatīvais plāns ir tiešā veidā pakārtots TAP2027. Pasākumi, kurus ir plānots īstenot TAP2027 ietvaros laika periodā līdz 2027. gadam, ir iekļauti TAP2027 1. pielikumā “*Pamatnostādņu īstenošanas plāns*”. Indikatīvais plāns, ja tas tiek izstrādāts atbilstoši nacionāla līmeņa politikas plānošanas dokumentiem, tostarp TAP 2027, kam jau veikts Stratēģiskais novērtējums un 2021. gada 5. februārī saņemts Biroja atzinums Nr. 4–03/1 “*Par Transporta attīstības pamatnostādņu 2021.–2027. gadam Vides pārskatu*”⁴, nav saistīts ar būtiskām vides stāvokli ietekmējošām izmaiņām (Likuma 23.² panta 2. punkta “a” – “e” apakšpunkts).

- 4.6. Vadoties no pašlaik pieejamās informācijas, Indikatīvajam plānam Stratēģiskā novērtējuma procedūra nav lietderīga, ņemot vērā iepriekš minētos Biroja secinājumus, to savas kompetences ietvaros neprasa Dienests, Veselības inspekcija un Dabas aizsardzības pārvalde, tās nepieciešamība neizriet no Likuma 23.² panta kritēriju nosacījumiem.
5. Līdz ar to Birojs, izvērtējot tā rīcībā esošo un iesniegto informāciju saskaņā ar Likuma 23.² panta pantā minētajiem kritērijiem, secina, ka Indikatīvā plāna īstenošanai veidā, kā tas raksturots Iesniegumā, nav paredzama būtiska nelabvēlīga ietekme uz vidi pie nosacījuma, ja tiek ievēroti spēkā esošie normatīvie akti.

Piemērotās tiesību normas:

1. Eiropas Padomes 1985. gada 27. jūnija Direktīva 85/337/EEK *par dažu sabiedrisku un privātu projektu ietekmes uz vidi novērtējumu*.
2. Likuma “*Par ietekmes uz vidi novērtējumu*” 4. pants, 23.² pants, 23.³ pants.
3. Ministru kabineta 2004. gada 23. marta noteikumu Nr. 157 “*Kārtība, kādā veicams ietekmes uz vidi stratēģiskais novērtējums*” 5., 6., 7. punkts.

Lēmuma pieņemšanas pamatojums:

Birojs saskaņā ar Likuma 23.³ pantā noteikto izvērtēja šajā lēmumā norādīto dokumentāciju un informāciju par Indikatīvo plānu. Ņemot vērā iesniegto informāciju un Likuma 23.² pantā noteiktos Stratēģiskā novērtējuma nepieciešamības kritērijus, kā arī piemērojot citas iepriekš minētās tiesību normas un lietderības apsvērumus, Birojs secina, ka plānošanas dokuments nav saistīts ar būtiskām vides stāvokli ietekmējošām izmaiņām, tajā netiek plānotas konkrētas Likuma 1. un 2. pielikuma darbības un tas nav saistīts ar būtisku nelabvēlīgu ietekmi uz vidi, tostarp *Natura 2000* teritoriju.

Lēmums:

Nepiemērot stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma procedūru Indikatīvajam dzelzceļa infrastruktūras attīstības plānam 2023 – 2027. gadam.

Direktore

(*paraksts)

D. Avdejanova

*Dokuments ir parakstīts ar drošu elektronisko parakstu

⁴ Pieejams: <https://www.vpyb.gov.lv/lv/atzinumi>

Lēmums nosūtīts:

1. Satiksmes ministrijai, *E.Adresē*.
2. Valsts vides dienestam, *E.Adresē*.

D. Dzeguze, daina.dzeguze@vpvb.gov.lv